



Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova
Generalni direktorat za multilateralne poslove

Br:

Podgorica, 28. februar 2019. godine

IZVJEŠTAJ

**O PREDSJEDAVANJU CRNE GORE SPORAZUMOM O PODREGIONALNOJ
KONTROLI NAORUŽANJA, ČLAN IV, ANEKS 1-B OPŠTEG OKVIRNOG
SPORAZUMA ZA MIR U BOSNI I HERCEGOVINI**

Siže

Crna Gora je uspješno sprovela svoje sedmo predsjedavanje Članom IV, Aneksa 1-B Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Tokom šestomjesečnog predsjedavanja, koje je preuzeto 1. juna 2018.godine organizovani su svi predviđeni sastanci, a sve strane učesnice ocijenile su da je i ovom prilikom Crna Gora potvrdila spremnost da uloži sve neophodne napore na planu jačanja povjerenja i produbljivanja saradnje sa susjednim državama. Uspješnom realizacijom ciljeva predsjedavanja i potvrdom kapaciteta da dalje doprinosi jačanju saradnje u ovoj oblasti, Crna Gora je još jednom iskazala opredjeljenje da sve aktivnosti od značaja za mir, stabilnost i povjerenje u regionu tretira kao prioritetna pitanja.

Crna Gora je tokom predsjedavanja organizovala četiri zasebna događaja posvećena:

- Analizi primjene Sporazuma o kontroli naoružanja u prethodne dvije godine;*
- Usaglašavanju kalendara i obima inspekcijskih kvota svih strana u Sporazumu za naredni period;*
- Razmatranju mogućnosti za unaprjeđenje vidljivosti rada u okviru Sporazuma, koji je ocijenjen kao jedan od najdjelotvornijih i najfunkcionalnijih mehanizama za kontrolu naoružanja u OEBS regionu;*
- Sagledane su mogućnosti razmjene iskustava stečenih tokom implementacije Sporazuma sa zainteresovanim trećim stranama;*
- Razmjeni godišnjih vojnih informacija.*

Takođe, ostvarena je kvalitetna saradnja sa Centrom za prevenciju konflikata OEBS-a, te nastavljena koordinacija sa nadležnim institucijama Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i Republike Srbije na uspješnoj realizaciji planiranih aktivnosti.

Uspješno je izvršena primopredaja predsjedavanja sa Republikom Hrvatskom, dok se naredno crnogorsko predsjedavanje očekuje u drugoj polovini 2020. godine.

OPŠTE INFORMACIJE

Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B, Dejtonskog sporazuma, čije su članice Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska i Srbija, od svog potpisivanja – 14. juna 1996. godine u Firenci, predstavlja jedan od ključnih i suštinskih mehanizama za očuvanje i unaprjeđenje bezbjednosti i stabilnosti u regionu. Cilj Sporazuma je postizanje uravnoteženog i stabilnog nivoa oružanih snaga između ugovornih strana na način koji definiše brojčana ograničenja u pet kategorija konvencionalnog naoružanja (*tenkovi, artiljerija kalibra više od 75mm, oklopna borberna vozila, borbeni avioni i jurišni helikopteri*) kojima Strane raspolažu.

Sporazum reguliše sva pitanja koja se tiču njegovog sprovođenja (limiti, redukcije viškova, inspekcije i dr.), a ne odnosi se na pitanja koja se tiču kvaliteta i usavršavanja naoružanja, u kom pogledu je ostavljena mogućnost svim stranama, da prema svojim mogućnostima i potrebama, u okviru utvrđenih limita, preduzimaju mjere koje smatraju neophodnim. Sporazum, takođe, definiše metode i vremenske rokove za redukciju viška naoružanja, načine razmjene godišnjih informacija i uspostavljanje i funkcionisanje radnih tijela zaduženih za praćenje implementacije sporazuma i rješavanje problema nastalih prilikom njegove primjene.

Jedini način potvrđivanja podataka iz informacija koje se međusobno razmijenjuju na kraju svake kalendarske godine je obavljanje inspekcija, u kojima, pored pored Strana koje primaju i vrše inspekciju, učestvuju i međunarodni Gosti posmatrači OEBS.

Sporazum je zaključen na neodređeno vrijeme i sastoji se od preambule, 15 članova i šest protokola:

1. Protokol o inspekciji - precizno definisan sistem inspekcija;
2. Protokol o smanjenju – utvrđene procedure za uništavanje viškova naoružanja;
3. Protokol o Podregionalnoj konsultativnoj komisiji (PRKK) – definiše mandat, proceduru rada i način finansiranja Komisije;
4. Protokol o razmjeni informacija i obavještenja – načela i načini međusobnog obavješćavanja;
5. Protokol o postojećim tipovima naoružanja – tehnički dokument u kojem su sadržani tipovi naoružanja koji podliježu kontroli;
6. Protokol o postupcima reklasifikacije modela i verzija borbeno sposobnih školskih aviona – omogućena reklasifikacija borbeno sposobnih školskih aviona.

Glavna tijela za implementaciju Sporazuma su Stalna radna grupa (SRG) i Podregionalna konsultativna komisija (PRKK). Podregionalna konsultativna komisija predstavlja najznačajnije tijelo koje donosi političke i druge bitne odluke (za sve odluke potreban konsenzus) u cilju bolje i efikasnije primjene Sporazuma. Sastanci Komisije se održavaju dva puta godišnje (po jednom u okviru svakog polugodišnjeg predsjedavanja). U njenom radu učestvuju predstavnici zemalja Kontakt grupe u svojstvu svjedoka. Predsjedavanje Podregionalnom konsultativnom komisijom se obavlja na rotirajućoj, polugodišnjoj osnovi po abecednom sistemu.

CRNOGORSKO PREDSJEDAVANJE TOKOM 2018. GODINE

Crnogorsko predsjedavanje Članom IV, Aneks 1-B Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini sprovedeno je po sedmi put. U prethodnih šest rotacija, koje su obavljene u desetogodišnjem periodu 2007-2017 razvijeni su kapaciteti i usvojene procedure za saradnju između Ministarstva vanjskih poslova, kao koordinatora predsjedavanja i Ministarstva odbrane, koje kroz aktivnost svojih jedinica – prevashodno Verifikacionog centra – predstavlja ključnu instituciju za realizaciju terenskih aktivnosti. U ovom kontekstu prevashodno je riječ o misijama na terenu, koje se sprovode sa ciljem sprovođenja inspekcija o naoružanju. Sprovođenje inspekcija je jedini način potvrđivanja podataka iz informacija koje se međusobno razmijenjuju na kraju svake kalendarske godine.

Tokom predsjedavanja koje je realizovano u drugoj polovini 2018. godine, Crna Gora je organizovala 4 sastanka, koji su održani u Beču i Budvi.

Predsjedavanje je započeto uspješnom organizacijom dvodnevnog sastanka u Beču (5-6. jun), koji je – u skladu sa praksom i referentnim odredbama Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja bio posvećen pregledu primjene Sporazuma tokom prethodne dvije godine. Pregledna konferencija organizovana je uz pomoć OEBS Centra za prevenciju konflikata, a predsjedavao je generalni direktor za multilateralne poslove MVP Ivan Ivanišević. Predstavnik Centra za prevenciju konflikata OEBS-a obavijestio je o neformalnom interesu Južne Koreje da učestvuje u inspekcijama (kao dio inspeksijskog tima) tokom 2019.g. Strane su na predloženu inicijativu pozitivno reagovala, uz dogovor da Crna Gora, kao predsjedavajuća, ispita zainteresovanost Južne Koreje za pomenuto pitanje i o tome povratno informiše Strane tokom narednog sastanka.

Kako bi u periodu predsjedavanja bila ostvarena i vidljivost Crne Gore u okviru procesa, Crna Gora je bila domaćin sastanka Stalne radne grupe (10-13. septembar, Budva) tokom kojih su razmatrani dokumenti za rad, usaglašene inspeksijske kvote i određen kalendar aktivnosti koje treba da se sprovedu u skladu sa Sporazumom. Kad je u pitanju interes Južne Koreje da učestvuje u inspekcijama, o kojem je diskutovano na prvom sastanku kojim je Crna Gora predsjedavala u 2018. godini, Crna Gora je, diplomatskim putem obavila konsultacije sa zamjenikom ambasadora Južne Koreje u Beogradu i nakon provjere povratno informisana da Južna Koreja za sada nije zainteresovana za učešće u aktivnostima u vezi sa implementacijom Sporazuma.

Takođe, uspješno je organizovan i sastanak Podregionalne konsultativne komisije (24-25. oktobar, Beč), kao i i Sastanak o godišnjoj razmjeni informacija za 2019. godinu (11. decembar).

Tokom sastanka Podregionalne konsultativne komisije, kao najznačajnijeg tijela koje donosi političke i druge bitne odluke za koje je potreban konsenzus, pored redovnih tačaka dnevnog reda koje su razmatrane i usvajane, inicirano je pitanje modaliteta prenosa iskustava na primjeni Sporazuma. Strane se saglasile da je ovaj Sporazum veoma značajan mehanizam za uspostavljanje povjerenja među stranama koje su bile u konfliktu, i može poslužiti kao primjer, naročito među zemljama u kojima se govori istim jezikom.

Imajući u vidu samu prirodu sporazuma, kao i njegovu veoma dobru implementaciju, strane su se veoma lako saglasile oko određivanja aktivnih i pasivnih inspeksijskih kvota za 2019. godinu, kao i oko pregleda i nosilaca obaveza za period 2019-2023. godine.

Paralelno sa održavanjem sastanka Podregionalne konsultativne komisije, održan je i sastanak Forumu za bezbjednost i saradnju OEBS-a, tokom kojeg je, u skladu sa obavezama, Republika Hrvatska države učesnice OEBS-a informisala o implementaciji Sporazuma u 2018. godini. Informacija koja je predstavljena na Forumu pripremljena je u međusobnoj komunikaciji svih Strana Sporazuma. Imajući u vidu ulogu i značaj Forumu, u cilju što efikasnijeg i efektivnijeg nastupa i afirmacije Sporazuma, Strane su diskutovale o mogućnosti organizovanja događaja na marginama nekog predstojećeg skupa.

Predstavnici Strana iskazali su zahvalnost delegaciji Crne Gore na uspješnom predsjedavanju i profesionalno pripremljenim analizama, dok su predstavnici Kontakt grupe izrazili punu podršku Stranama u implementaciji Sporazuma, posebno naglašavajući sprovedene inspekcije i napore strana u sprovođenju inspekcija, te ponovili spremnost da se takva podrška nastavi u budućnosti, imajući u vidu profesionalni duh, posvećenost i stručnost Strana u implementaciji Sporazuma.

Sastanakom za godišnju razmjenu vojnih informacija, koji je održan 12. decembra 2018. godine, pod predsjedavanjem Direkcije za kontrolu naoružanja Ministarstva odbrane Crne Gore je završeno 7. predsjedavanje Crne Gore Sporazumom.

Na sastanku su sve Strane Sporazuma međusobno razmijenile godišnje vojne informacije za 2019. godinu u elektronskom i pisanom obliku i diskutovano je o predlozima Crne Gore za unaprjeđenje sistema provjere tačnosti izrade navedenih informacija.

Crna Gora je, 1. januara 2019. godine, predsjedavanje Sporazumom predala Republici Hrvatskoj.

UTICAJ SPORAZUMA NA REGION

Ono što posebno karakteriše primjenu ovog Sporazuma je, prije svega, postignuti visoki nivo transparentnosti, povjerenja i razumijevanja između Strana, kao i da sve Strane, i pored pravovremeno izvršenih obaveza, nastavljaju da na dobrovoljnoj osnovi sprovedu proces redukcije naoružanja koje podliježe kontroli, te da su iste svele svoje limite znatno ispod predviđenih numeričkih ograničenja.

U ukupnom procesu primjene Sporazuma uništeno je oko 10 200 komada naoružanja ograničenog Sporazumom, i istovremeno povećana vojna stabilnost, transparentnost, povjerenje i predvidljivost širom podregiona.

Dosadašnji proces primjene Sporazuma je osnažio regionalnu saradnju i time doprinosi stabilnosti i sigurnosti regiona.

ZAKLJUČAK

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ razmotrila i usvojila Izvještaj o predsjedavanju Crne Gore Sporazumom o Podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.
2. Vlada Crne Gore zadužuje Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo odbrane da nastave sa proaktivnim pristupom i osiguraju dalje uspješno izvršavanje obaveza u cilju jačanja saradnje u ovoj oblasti, a u skladu sa Sporazumom o Podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.